บทความวิจัย

โครงการพัฒนาทักษะการฟังพูดภาษาญี่ปุ่นโดยใช้โปรแกรมสไกป์: การสำรวจความคิดเห็นและการประเมินตนเองของนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ

สุณีย์รัตน์ เนียรเจริญสุข
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
พัชราพร แก้วกฤษฎางค์
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
เผ่าสถาพร ดวงแก้ว
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทคัดย่อ

เนื่องจากผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นนอกประเทศญี่ปุ่นมีโอกาสติดต่อสื่อสารกับชาวญี่ปุ่นในชีวิตประจำวันน้อย ดังนั้นการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สื่อสารกับชาวญี่ปุ่นอย่างสม่ำเสมอจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นยิ่งเพื่อพัฒนาทักษะการฟังพูดและทักษะการสื่อสารภาษาญี่ปุ่นให้กับผู้เรียน คณะผู้วิจัยจึงจัดโครงการพัฒนาทักษะการฟังพูดภาษาญี่ปุ่นโดยใช้โปรแกรมสไกป์ โครงการนี้เป็นกิจกรรมฝึกฝนนอกชั้นเรียนให้นักศึกษาชาวไทยสนทนากับนักศึกษาชาวญี่ปุ่นโดยใช้โปรแกรมสไกป์ เป็นการจับคู่สนทนาระหว่างนักศึกษาชาวไทยวิชาเอกภาษาญี่ปุ่นกับนักศึกษาชาวญี่ปุ่นวิชาเอกภาษาไทยครั้งละ 30 นาที โดย 15 นาทีแรกสนทนาด้วยภาษาไทย และ 15 นาทีหลังสนทนาด้วยภาษาญี่ปุ่น ระยะเวลารวม 6 สัปดาห์ระหว่างเดือนมิถุนายนถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2559 คณะผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้นักศึกษาในทันทีที่เริ่มโครงการและหลังเสร็จสิ้นโครงการ งานวิจัยนี้เป็นการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการและให้นักศึกษาประเมินความสามารถด้านการฟังพูดภาษาญี่ปุ่นของตนเอง

ผลการศึกษาพบว่านักศึกษามีความคิดเห็นด้านบวกต่อการฝึกฝนการสนทนาผ่านโปรแกรมสไกป์นี้ อาจกล่าวได้ว่าโครงการนี้สามารถช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียนภาษาญี่ปุ่นให้กับนักศึกษา แม้จะพบปัญหานักศึกษามากกว่าร้อยละ 90 ไม่สามารถสนทนาได้ครบตามจำนวนชั่วโมงและจำนวนครั้งที่กำหนด ซึ่งสาเหตุหลัก คือ เวลาว่างของนักศึกษาไม่ตรงกัน นักศึกษาส่วนใหญ่เตรียมคิดหัวข้อที่จะสนทนาและเนื้อหาที่เกี่ยวข้องหัวข้อสนทนาหลักคงเป็นเรื่องใกล้ตัว โดยเป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน อย่างไรก็ดี แม้มีการเตรียมคิดหัวข้อและเนื้อหาไว้ล่วงหน้า แต่ในการสนทนาจริงนักศึกษายังคงประสบปัญหาไม่รู้จะพูดคุยเรื่องอะไรดี นอกจากนี้นักศึกษายังคงพบปัญหาด้านภาษาโดยเฉพาะคำศัพท์

ด้านการประเมินตนเอง นักศึกษาประเมินความสามารถด้านการฟังพูดของตนเองในระดับปานกลาง ประเด็นที่น่าสนใจ คือ นักศึกษาไทยมีแนวโน้มประเมินความสามารถของตนเองในระดับต่ำกว่าความเป็นจริง สืบเนื่องจากการไม่คุ้นชินกับระบบการประเมินตนเอง ดังนั้น การทดสอบทักษะการฟังพูดภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษาก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการเป็นสิ่งที่ควรดำเนินการในการศึกษาครั้งต่อไป นอกจากนี้ นักศึกษามีข้อคิดเห็นสำหรับการจัดโครงการครั้งต่อไปโดยเสนอแนะช่องทางการสนทนาอื่น เช่น โปรแกรมไลน์ ซึ่งเป็นประเด็นที่ควรพิจารณาสำหรับการศึกษาครั้งต่อไปเช่นกัน

คำสำคัญ: การศึกษาภาษาญี่ปุ่นในฐานะภาษาต่างประเทศ ทักษะการฟังพูดภาษาญี่ปุ่น โปรแกรมสไกป์ แรงจูงใจ กิจกรรมนอกชั้นเรียน

Reseach Paper

Project for Improving Japanese Listening and Speaking Skills through Skype: A Survey of Students′ opinions and Self-assessments

Suneerat Neancharoensuk*
Faculty of Liberal Arts, Thammasat University
Patcharaporn Kaewkitsadang
Faculty of Liberal Arts, Thammasat University
Paosathaporn Duangkaew
Faculty of Liberal Arts, Thammasat University

Abstract

Since students learning Japanese abroad have few opportunities to make contact with Japanese people in everyday life, it is very important and necessary to conduct activities aimed at improving listening and speaking skills and communication skills regularly. We carried out extracurricular activities with Japanese and Thai students who had conversations through Skype. A pair of Japanese students and Thai students had a 30 minute conversation through Skype twice a week, speaking in Thai for 15 minutes and speaking in Japanese for 15 minutes. This was practiced for 6 weeks in total from June to August 2016. We conducted a questionnaire survey shortly after the activity started and again after the activity had finished. For this piece of research, we studied students′ opinions of this activity and self-assessments.

The results confirmed that students have a positive opinion of the activity and their motivation for learning Japanese has increased. More than 90 percent of students had fewer conversations than the number of hours and number of times that they were asked to. The main reason for this was because their free time did not match with their conversational partner. Most students prepared a topic before starting a conversation. The main topic was everyday life. However, they still had difficulties finding things to talk about. Students also had language problems, especially concerning vocabulary.

* Corresponding author's e-mail: suneerat30@yahoo.co.jp

Students assessed their listening and speaking ability at the intermediate level. Interestingly, Thai students tended to under-evaluate themselves due to being unused to self-assessment. Therefore, examining and testing students' conversation skills before and after activities should be considered for further studies. According to the opinions of students, using other IT applications such as LINE should also be considered for future studies as well.

Keywords: Learning Japanese as a foreign language, Japanese listening and speaking skills, Skype, Motivation, Extracurricular activity

1. บทนำ

ทักษะที่มักเป็นปัญหาสำหรับผู้เรียนที่ศึกษาภาษาญี่ปุ่นในฐานะภาษาต่างประเทศ คือ ทักษะการฟังและการพูดผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน ทักษะที่ผู้เรียนคิดว่าเป็นปัญหาและอยากพัฒนามากที่สุด คือ ทักษะการฟังและการพูด เนื่องจากทั้งสองทักษะเป็นทักษะที่ใช้ในการทำงานมากที่สุด (สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น, 2558) และจากผลการสอบวัดระดับความรู้ภาษาญี่ปุ่นซึ่งสำรวจโดย ผกาทิพย์ สกุลครู และพัชราพร แก้วกฤษฎางค์ (2556) พบว่าทักษะที่นักศึกษาอ่อนที่สุด คือ ทักษะการฟัง[1] โดยส่วนใหญ่ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยฝึกฝนทักษะการฟังและการพูดกับอาจารย์ชาวญี่ปุ่นในชั้นเรียนเป็นหลัก แต่การฝึกฝนในชั้นเรียนอย่างเดียวไม่เพียงพอและแม้ว่าในปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้ทุกคนสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ก็ตาม แต่คนไทยโดยส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อกิจกรรมเกี่ยวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์ (social network) (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2558) ดังนั้นแม้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ต แต่ไม่ได้หมายความว่าผู้เรียนทุกคนจะใช้อินเทอร์เน็ตในการฝึกฝนเพื่อพัฒนาทักษะการฟังพูดภาษาญี่ปุ่นของตนเองอย่างสม่ำเสมอ ในฐานะผู้สอนการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันมีผลงานวิจัยที่ยืนยันว่าเทคโนโลยีเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทักษะการฟังพูดภาษาต่างประเทศ (Levy, 2009) และโปรแกรมสไกป์ซึ่งเป็นหนึ่งในโปรแกรมติดต่อสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตก็เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสำหรับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะการนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะการฟังพูด เป็นการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับการใช้ภาษาของเจ้าของภาษาในสถานการณ์จริง (Rao, 2007) คณะผู้วิจัยจึงจัดโครงการโดยนำโปรแกรมสไกป์มาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะการฟังพูดภาษาญี่ปุ่นโดยให้ฝึกฝนนอกชั้นเรียน และในงานวิจัยนี้จะสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ และให้นักศึกษาประเมินความสามารถด้านทักษะการฟังพูดภาษาญี่ปุ่นของตนเองก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาชาวไทยที่เข้าร่วมโครงการนี้ว่าการสนทนาภาษาญี่ปุ่นกับนักศึกษาชาวญี่ปุ่นผ่านโปรแกรมสไกป์มีประโยชน์ต่อการฝึกฝนทักษะการฟังพูดภาษาญี่ปุ่นหรือไม่ อย่างไร และ 2) ศึกษาการประเมินตนเองด้านความสามารถการฟังพูดภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษาชาวไทยว่า นักศึกษาวิเคราะห์ประเมินตนเองอยู่ในระดับใด รวมถึง 3) วิเคราะห์ข้อดีข้อควรปรับปรุงของโครงการจากความคิดเห็นของนักศึกษาเพื่อนำไปพัฒนาโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทักษะการฟังพูดภาษาญี่ปุ่นสำหรับนักศึกษาชาวไทยต่อไป

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศการสร้างทัศนคติที่ดีและสร้างแรงจูงใจในการเรียนเป็นสิ่งสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นแรงจูงใจภายในหรือแรงจูงใจภายนอก ล้วนแล้วแต่ส่งอิทธิพลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และเนื่องจากแรงจูงใจเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ผู้สอนจึงพยายามหาวิธีต่าง ๆ เพื่อที่จะเพิ่มหรือรักษาระดับแรงจูงใจของผู้เรียนให้คงอยู่ ดังเช่น 升岡 (2016) ให้ผู้เรียนวิชาการเขียนภาษาญี่ปุ่นทำกิจกรรมการเขียนประวัติของตนเอง จากนั้นพูดนำเสนอหน้าชั้นเรียน จากการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว ทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงระดับความรู้ความสามารถภาษาญี่ปุ่นของ

[1] การสอบวัดระดับความรู้ทางภาษาญี่ปุ่นไม่มีการทดสอบทักษะการพูด

ตนเอง และเกิดแรงจูงใจที่จะเรียนและอยากพัฒนาความสามารถภาษาญี่ปุ่นให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ 小林 (2008) พบว่าแรงจูงใจในการเรียนภาษาญี่ปุ่นมีความสัมพันธ์กับความปรารถนาที่จะสื่อสารภาษาญี่ปุ่นอย่างยิ่ง ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้นำภาษาญี่ปุ่นไปใช้ในการสื่อสารจริงสามารถเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนภาษาญี่ปุ่นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ 倉八 (2006) ที่กล่าวว่าอาจารย์ผู้สอนมีบทบาทสำคัญที่จะเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนโดยการเพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาญี่ปุ่นเพื่อติดต่อสื่อสารกับเจ้าของภาษา

งานวิจัยเกี่ยวกับการฝึกฝนและพัฒนาทักษะการฟังพูดภาษาญี่ปุ่นมีอยู่จำนวนไม่น้อย เช่น 深川他 (2015) และ 岩本・坂井 (2013)

深川他 (2015) ได้ศึกษามุ่งประเด็นที่ความสำคัญของการพูดคุยและทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับชาวญี่ปุ่นในชั้นเรียนเพื่อฝึกทักษะการฟังพูดภาษาญี่ปุ่นและเรียนรู้วัฒนธรรมญี่ปุ่น โดยได้จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นพูดคุยกับชาวญี่ปุ่นในชั้นเรียนภาษาญี่ปุ่นสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที เป็นเวลาหนึ่งภาคการศึกษาและทำแบบสอบถามหลังสิ้นภาคการศึกษา จากผลการศึกษาพบว่า กิจกรรมดังกล่าวช่วยพัฒนาความสามารถในการฟังพูดภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนได้

岩本・坂井 (2013) ได้ศึกษาเน้นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพและความลื่นไหลในการสื่อสารกับชาวญี่ปุ่นของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวต่างประเทศ โดยจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนพูดคุยกับชาวญี่ปุ่นในชั้นเรียนภาษาญี่ปุ่นและให้ผู้เรียนจดบันทึกว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ทำให้เกิดปัญหาในการสื่อสารภาษาญี่ปุ่น ผลการศึกษาพบว่า ผู้เรียนคิดว่าการขาดความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ ไวยากรณ์และความสามารถในการฟังที่ไม่เพียงพอ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ไม่สามารถสื่อสารกับชาวญี่ปุ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

งานวิจัยข้างต้นเน้นการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนกับชาวญี่ปุ่นในชั้นเรียน ซึ่งอาจไม่สามารถดำเนินการได้ง่ายนักในกรณีที่เป็นผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นนอกประเทศญี่ปุ่น แม้ในบางประเทศ เช่น ประเทศไทยอาจมีชาวญี่ปุ่นพำนักอยู่หลายหมื่นคน แต่การเชิญชาวญี่ปุ่นมาเข้าร่วมกิจกรรมสนทนาแลกเปลี่ยนกับผู้เรียนชาวไทยอย่างสม่ำเสมอเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เพื่อข้ามพ้นอุปสรรคดังกล่าวจึงมีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการฝึกฝนพัฒนาทักษะการฟังพูด งานวิจัยที่เกี่ยวกับประโยชน์ของการใช้โปรแกรมสไกป์ที่มีต่อการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศก็มีเพิ่มมากขึ้น เช่น งานของจายา (Jaya, 2008) ตายแฟร์และลูนา (Taillefer & Luna, 2014) แต่ทว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการฟังพูดภาษาญี่ปุ่นโดยใช้โปรแกรมสไกป์นั้นมีอยู่ไม่มาก ในที่นี้จะขอกล่าวถึงงานวิจัยของ 加藤他 (2015)

加藤他 (2015) ได้ศึกษาว่าการใช้โปรแกรมสไกป์เป็นกิจกรรมพิเศษนอกเหนือจากชั่วโมงเรียนภาษาญี่ปุ่นปกติจะส่งผลอย่างไรต่อทักษะการฟังพูดของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นและจะสามารถเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนได้หรือไม่ โดยให้นักศึกษาชาวอเมริกันที่เรียนภาษาญี่ปุ่นกับนักศึกษาชาวญี่ปุ่นที่เรียนภาษาอังกฤษจับคู่กันแล้วพูดคุยผ่านโปรแกรมสไกป์เป็นภาษาญี่ปุ่น 15 นาที และภาษาอังกฤษ 15 นาที รวมทั้งหมดอย่างน้อย 30 นาที แล้วให้นักศึกษาทำข้อสอบและแบบสอบถามเพื่อวัดทักษะการฟังพูดและแรงจูงใจในการเรียนภาษาญี่ปุ่น ผลปรากฏว่าทักษะการพูดภาษาญี่ปุ่นของกลุ่มนักศึกษาชาวอเมริกันพัฒนาขึ้น สำหรับแรงจูงใจพบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่รู้สึกพอใจและคิดว่าการใช้โปรแกรมสไกป์เป็นวิธีฝึกทักษะการฟังพูดที่ดีงานวิจัยนี้ได้แสดงให้เห็นว่าการใช้โปรแกรมสไกป์ทำให้การฝึกทักษะการฟังพูดเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าการฝึกฝนในชั้นเรียนเพียงอย่างเดียว

อย่างไรก็ดี งานวิจัยที่ผ่านมาส่วนใหญ่เป็นการจับคู่ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นและภาษาอังกฤษ (加藤他, 2015) หรือเป็นงานวิจัยเพื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยเฉพาะ (Jaya, 2008 และ Taillefer & Luna, 2014) คณะผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นในการทำวิจัยเพิ่มเติมเพื่อศึกษาว่าการใช้โปรแกรมสไกป์กับผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยจะมีผลต่อการพัฒนาทักษะการฟังพูดภาษาญี่ปุ่นและการเสริมสร้างแรงจูงใจของผู้เรียนชาวไทยหรือไม่ อย่างไร

3. รายละเอียดการดำเนินโครงการและวิธีการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม

ผู้เข้าร่วมโครงการประกอบด้วยนักศึกษาชาวไทยวิชาเอกภาษาญี่ปุ่นจำนวน 32 คน มากกว่าร้อยละ 90 เป็นผู้ที่มีความสามารถภาษาญี่ปุ่นระดับกลางตอนต้น การเข้าร่วมโครงการเป็นไปตามความสมัครใจโดยนักศึกษาแจ้งความจำนงต่อคณะผู้วิจัย จากนั้นคณะผู้วิจัยจับคู่ให้สนทนากับนักศึกษาชาวญี่ปุ่นวิชาเอกภาษาไทย โดยให้สนทนาผ่านโปรแกรมสไกป์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง 6 สัปดาห์ รวม 12 ครั้ง แต่ละครั้งสนทนาอย่างน้อย 30 นาที โดย 15 นาทีแรกสนทนาเป็นภาษาไทย และ 15 นาทีหลังสนทนาเป็นภาษาญี่ปุ่น นักศึกษาสามารถกำหนดหัวข้อสนทนาได้อย่างอิสระ และสามารถนัดวันเวลาสนทนาเองตามความสะดวกของทั้งสองฝ่าย

เหตุผลที่เลือกคู่สนทนาเป็นนักศึกษาชาวญี่ปุ่นวิชาเอกภาษาไทย เนื่องจากนักศึกษาอยู่ในวัยใกล้เคียงกัน เรื่องราวในชีวิตประจำวัน รวมทั้งสิ่งที่ชอบ น่าจะอยู่ในความสนใจของทั้งสองฝ่ายอันเป็นการสร้างแรงจูงใจให้อยากสนทนา นอกจากนี้ เนื่องจากนักศึกษาชาวญี่ปุ่นเรียนภาษาไทยเป็นวิชาเอก การกำหนดให้สนทนาโดยใช้ทั้งภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยนับได้ว่าเป็นโอกาสให้ทั้งสองฝ่ายได้ฝึกฝน อันจะเกิดประโยชน์กับทั้งสองฝ่าย และการได้เห็นความสามารถในการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาชาวญี่ปุ่นยังส่งผลทำให้นักศึกษาชาวไทยเกิดแรงกระตุ้นที่จะพัฒนาความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นของตนให้สูงยิ่งขึ้นอีกด้วย

คณะผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาชาวไทยที่ร่วมโครงการแบบสอบถามที่ใช้เป็นแบบสอบถามออนไลน์ส่งทางอีเมลให้นักศึกษารวม 2 ครั้ง ครั้งแรกราวต้นเดือนมิถุนายนเมื่อนักศึกษาทุกคนได้พูดคุยกับนักศึกษาชาวญี่ปุ่นแล้วอย่างน้อยหนึ่งครั้ง และครั้งที่สองเมื่อสิ้นสุดโครงการราวปลายเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2559

หัวข้อแบบสอบถามเมื่อเริ่มโครงการสอบถามในหัวข้อ “เป้าหมายในการเข้าร่วมโครงการ” “การเตรียมตัวก่อนสนทนา” “ปัญหาที่พบ” “ความคิดเห็นของนักศึกษาหลังสนทนากับนักศึกษาชาวญี่ปุ่น” และ “การประเมินตนเองด้านความสามารถในการฟังพูดภาษาญี่ปุ่น”

หัวข้อแบบสอบถามเมื่อสิ้นสุดโครงการสอบถามในหัวข้อ “จำนวนครั้งที่สนทนาผ่านสไกป์และสาเหตุที่ไม่สามารถสนทนาได้ครบตามกำหนด” “หัวข้อสนทนาหลัก” “ปัญหาที่พบ” “ความคิดเห็นของนักศึกษาหลังสนทนากับนักศึกษาชาวญี่ปุ่น” “ความเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถภาษาญี่ปุ่นของตน” และ “ความคิดเห็นต่อโครงการและข้อเสนอแนะสำหรับนักศึกษาที่อยากจะเข้าร่วมโครงการนี้”

4. ผลสำรวจจากแบบสอบถามเมื่อเริ่มโครงการ

คณะผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้นักศึกษาเมื่อนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการสนทนากับนักศึกษาชาวญี่ปุ่นแล้วอย่างน้อย 1 ครั้ง โดยสอบถามเฉพาะนักศึกษาชาวไทยที่เข้าร่วมโครงการรวม 32 คน สรุปผลได้ดังนี้

4.1 เป้าหมายในการเข้าร่วมโครงการ

คำถามเป็นคำถามปลายปิดแบบเลือกรายการนักศึกษาร้อยละ 40 ตั้งเป้าหมาย “พูดภาษาญี่ปุ่นเก่งขึ้น” ร้อยละ 31 ตั้งเป้าหมาย “มีเพื่อนชาวญี่ปุ่น” และนักศึกษาร้อยละ 21 ตั้งเป้าหมาย “แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนต่างชาติ” นักศึกษาเพียงร้อยละ 6 ที่ตั้งเป้าหมาย “ฟังภาษาญี่ปุ่นเก่งขึ้น”

ผลสำรวจแสดงให้เห็นว่านักศึกษาส่วนใหญ่สมัครเข้าร่วมโครงการเพราะอยากพัฒนาทักษะการพูดภาษาญี่ปุ่นของตน

4.2 การเตรียมตัวก่อนสนทนา

คำถามเป็นคำถามปลายปิดแบบเลือกรายการ นักศึกษาเตรียมตัวก่อนสนทนาด้วยการ “เตรียมคิดหัวข้อที่จะสนทนาและเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง” มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58 นักศึกษาเตรียมตัวด้วยการ “ตรวจสอบโปรแกรม สภาพของอุปกรณ์” ร้อยละ 22 และนักศึกษาร้อยละ 19 “เตรียมอุปกรณ์ช่วยด้านภาษา เช่น วางพจนานุกรมไว้ข้างๆ เวลาจะสนทนากับเพื่อน”

ผลสำรวจแสดงให้เห็นว่านักศึกษาให้ความสำคัญกับเนื้อหาสาระ ข้อมูลที่จะแลกเปลี่ยนกับนักศึกษาชาวญี่ปุ่นมากกว่าเรื่องโปรแกรม อุปกรณ์ระบบ และอุปกรณ์ช่วยด้านภาษา

4.3 ปัญหาที่พบ

คำถามเป็นคำถามปลายปิดแบบเลือกรายการ และปลายเปิดให้ระบุปัญหาที่พบในแต่ละด้าน ในภาพรวม นักศึกษาร้อยละ 81 พบปัญหา โดยพบปัญหาด้าน “ภาษา” มากที่สุด รองลงมาคือ ปัญหาด้าน “หัวข้อสนทนา” และ “โปรแกรม อุปกรณ์ระบบที่ใช้” ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาคำตอบของคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาที่พบในแต่ละด้านในรายละเอียด พบว่า

ด้านภาษา พบปัญหาการไม่เข้าใจคำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นมากที่สุด ถัดมาคือ ไม่เข้าใจสำนวน/ไวยากรณ์ เพื่อนชาวญี่ปุ่นพูดเร็วฟังไม่ทัน สำเนียงไม่คุ้น ตามลำดับ

ด้านหัวข้อสนทนาปัญหาที่พบมากที่สุดคือไม่รู้ว่าจะคุยเรื่องอะไรดี

สำหรับปัญหาด้านโปรแกรม อุปกรณ์ ระบบ พบปัญหาระบบไม่เสถียรมากที่สุดถัดมาคือ ภาพเสียงและความเหลื่อมของเวลาตามลำดับ

4.4 ความคิดเห็นของนักศึกษาหลังสนทนากับนักศึกษาชาวญี่ปุ่น

คำถามเป็นคำถามปลายเปิด นักศึกษาราวร้อยละ 90 แสดงความเห็นในด้านบวก เช่น นักศึกษารู้สึกสนุก ได้แลกเปลี่ยนวัฒนธรรม มีแรงจูงใจในการพัฒนาตน ได้ความรู้ และเข้าใจญี่ปุ่น

ตาราง 1 ความคิดเห็นของนักศึกษาหลังสนทนากับนักศึกษาชาวญี่ปุ่น

หลังสนทนากับนักศึกษาชาวญี่ปุ่น นักศึกษารู้สึกอย่างไร	ร้อยละ
สนุก	36.17
มีแรงจูงใจในการพัฒนาทักษะภาษาญี่ปุ่น อยากเก่งภาษาญี่ปุ่น อยากไปเรียนต่อญี่ปุ่น	12.77
ได้แลกเปลี่ยนความคิด วัฒนธรรม	10.64
อยากมีเพื่อนญี่ปุ่นเพิ่ม	8.51
อยากคุยต่อ	6.38
ได้ความรู้เกี่ยวกับญี่ปุ่น	4.26
รู้สึกดีที่สามารถสื่อสารแล้วเข้าใจ	4.26
รู้สึกดีที่มีคนสนใจวัฒนธรรมไทย	4.26
เข้าใจคนญี่ปุ่นมากขึ้น	2.13
พูดเป็นธรรมชาติขึ้น	2.13
รู้ข้อผิดพลาดของตนแล้วนำไปปรับปรุง	2.13
ไม่ระบุ	2.13
ตอบไม่ตรงคำถาม	4.26
รวม	**100.00**

4.5 การประเมินตนเองด้านความสามารถในการฟังพูดภาษาญี่ปุ่น

คำถามเป็นคำถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ นักศึกษาประเมินตนเองหลังจากสนทนากับนักศึกษาชาวญี่ปุ่นอย่างน้อยหนึ่งครั้ง

นักศึกษาประเมินความสามารถด้านการพูดภาษาญี่ปุ่นของตนอยู่ในระดับ “ปานกลาง” โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 2.75 จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน นักศึกษาเพียงร้อยละ 9 ที่ประเมินความสามารถด้านการพูดภาษาญี่ปุ่นของตนในระดับ “ดี”

ผลการประเมินตนเองด้านความสามารถในการพูดสอดคล้องกับการที่นักศึกษาร้อยละ 40 ตั้งเป้าหมายในการร่วมโครงการว่าอยากพูดภาษาญี่ปุ่นเก่งขึ้น แสดงว่านักศึกษาส่วนใหญ่ประเมินตนเองว่าความสามารถในการพูดของตนยังไม่ดีพอและคาดหวังว่าโครงการนี้จะช่วยพัฒนาความสามารถในการพูดของตน

ด้านความสามารถในการฟังภาษาญี่ปุ่น นักศึกษาประเมินความสามารถด้านการฟังภาษาญี่ปุ่นของตนอยู่ในระดับ “ปานกลาง” โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 2.81 จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน นักศึกษาร้อยละ 22 ประเมินความสามารถด้านการฟังของตนในระดับ “ดี” และนักศึกษาร้อยละ 22 ประเมินความสามารถด้านการฟังของตนในระดับ “พอใช้”

ตาราง 2 การประเมินตนเองด้านความสามารถในการฟังพูดภาษาญี่ปุ่น

	ต้องปรับปรุง	พอใช้	ปานกลาง	ดี	ดีมาก	รวม	ค่าเฉลี่ย*
ความสามารถในการพูด	6.25	21.88	62.50	9.38	0.00	100.00	2.75
ความสามารถในการฟัง	9.68	22.58	45.16	22.58	0.00	100.00	2.81

* หมายเหตุ คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ระดับดีมาก
คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ระดับดี
คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ระดับพอใช้
คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ระดับต้องปรับปรุง

5. ผลสำรวจจากแบบสอบถามเมื่อสิ้นสุดโครงการ

คณะผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้นักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการอีกครั้งเมื่อสิ้นสุดโครงการเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2559 นักศึกษาคงอยู่ ณ เมื่อสิ้นสุดโครงการรวม 28 คน สรุปผลการตอบแบบสอบถามได้ดังนี้

5.1 จำนวนครั้งที่สนทนาผ่านสไกป์และสาเหตุที่ไม่สามารถสนทนาได้ครบตามกำหนด

คำถามเป็นคำถามปลายเปิด นักศึกษาร้อยละ 50 สนทนากับนักศึกษาชาวญี่ปุ่นไม่ถึง 4 ครั้ง นักศึกษาร้อยละ 25 สนทนา 4-6 ครั้ง นักศึกษาร้อยละ 11 สนทนา 7-9 ครั้งนักศึกษาร้อยละ 7 สนทนามากกว่า 10 ครั้ง นักศึกษาร้อยละ 3.5 ตอบว่าไม่สามารถจดจำจำนวนครั้งได้ และมีนักศึกษาร้อยละ 3.5 ตอบว่าคุยผ่านช่องทางอื่น เช่น ไลน์ เฟซบุ๊ก แทนการคุยผ่านสไกป์

นักศึกษาส่วนใหญ่สนทนากับนักศึกษาชาวญี่ปุ่นน้อยกว่า 10 ครั้ง นักศึกษาที่สามารถสนทนาได้มากกว่า 10 ครั้งขึ้นไปมีเพียงร้อยละ 7 สำหรับสาเหตุที่ทำให้ไม่สามารถสนทนาได้ตามจำนวนครั้งที่โครงการกำหนด พบว่า “เวลาว่างไม่ตรงกัน” เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้นักศึกษาไม่สามารถสนทนาได้ครบตามที่โครงการกำหนด

ตาราง 3 สาเหตุที่ไม่สามารถสนทนาได้ครบตามกำหนด

สาเหตุ	ร้อยละ
เวลาว่างไม่ตรงกัน	67.56
อีกฝ่ายปฏิเสธ ไม่ตอบนัด เลื่อนนัด	16.22
ระบบอินเทอร์เน็ตมีปัญหา	5.41
เขินเพื่อนต่างเพศ	2.70
อื่นๆ (เช่นคุยผ่านช่องทางอื่น)	8.11
รวม	**100.00**

5.2 หัวข้อสนทนาหลัก

คำถามเป็นคำถามปลายเปิด หัวข้อสนทนาหลักที่นักศึกษาเลือกมาเป็นหัวข้อสนทนามากที่สุด คือ “ชีวิตประจำวัน” คิดเป็นร้อยละ 19 นักศึกษามักพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องราวใกล้ตัว ชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นหัวข้อที่เข้าถึงได้ง่ายและนักศึกษาเคยฝึกฝนการพูดเรื่องเกี่ยวกับชีวิตประจำวันและเรื่องราวใกล้ตัวในวิชาการฟังพูดแล้ว จึงทำให้นักศึกษาสามารถสนทนาในหัวข้อนี้ได้ง่ายกว่าหัวข้อที่ไม่คุ้นเคยหรือเรื่องไกลตัวนักศึกษา

ตาราง 4 หัวข้อสนทนาหลัก

หัวข้อสนทนาหลัก	ร้อยละ
ชีวิตประจำวัน	19.44
เรื่องทั่วไปเกี่ยวกับญี่ปุ่น	13.89
อาหาร	13.89
วัฒนธรรม	13.89
ท่องเที่ยว	11.11
เพลง ภาพยนตร์ อนิเมชัน การ์ตูน	8.33
การเรียน และชีวิตในมหาวิทยาลัย	8.33
การทำงาน การทำงานพิเศษ	2.78
กีฬา	2.78
ภาษา	2.78
เรื่องที่อีกฝ่ายสนใจ	2.78
รวม	**100.00**

5.3 ปัญหาที่พบ

คำถามเป็นคำถามปลายปิดแบบเลือกรายการ และปลายเปิดให้ระบุปัญหาที่พบในแต่ละด้าน นักศึกษาร้อยละ 82 พบปัญหา โดยพบปัญหาด้าน “ภาษา” มากที่สุด รองลงมาคือปัญหาด้าน “โปรแกรม อุปกรณ์ ระบบที่ใช้” และ “หัวข้อสนทนา” ตามลำดับ

กล่าวได้ว่าทั้งเมื่อเริ่มโครงการและสิ้นสุดโครงการ ปัญหาด้าน “ภาษา” ยังคงเป็นปัญหาหลักสำหรับนักศึกษา ขณะที่ปัญหาด้านหัวข้อสนทนาลดลงจากเมื่อเริ่มโครงการ

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดโดยเปรียบเทียบกับผลสำรวจเมื่อเริ่มโครงการ พบว่านักศึกษาต้องเผชิญกับปัญหาด้านภาษาเป็นหลักโดยเฉพาะปัญหาเรื่องการไม่เข้าใจคำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นยิ่งนักศึกษาสนทนามากขึ้น นักศึกษาตระหนักถึงกำแพงภาษาด้านคำศัพท์มากขึ้น นอกจากนี้ยังพบปัญหาเรื่องการอธิบายสิ่งที่อยากพูดด้วยภาษาญี่ปุ่นไม่ได้ และปัญหาเรื่องการไม่กล้าพูดเพราะกลัวผิด

สำหรับปัญหาด้านภาษาที่ลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับผลสำรวจเมื่อเริ่มโครงการ คือ ปัญหาเรื่องการไม่เข้าใจสำนวน/ไวยากรณ์ ยิ่งนักศึกษาสนทนามากขึ้น นักศึกษารู้สึกได้ว่าตนเข้าใจไวยากรณ์มากขึ้น ไม่คิดว่าไวยากรณ์เป็นปัญหาหรืออุปสรรคในการสนทนาเท่าไรนัก

สำหรับปัญหาที่พบเมื่อเริ่มโครงการแต่ไม่พบเมื่อสิ้นสุดโครงการ คือ ปัญหาเรื่องนักศึกษาชาวญี่ปุ่นพูดเร็วฟังไม่ทัน สำเนียงไม่คุ้น คาดได้ว่าระหว่างการสนทนา นักศึกษาเริ่มคุ้นชินกับสำเนียงและระดับความเร็วของคู่สนทนา ดังนั้นเมื่อสิ้นสุดโครงการนักศึกษาจึงไม่รู้สึกว่าสำเนียงและระดับความเร็วในการพูดของคู่สนทนาเป็นปัญหาอีกต่อไป

ปัญหาด้านหัวข้อสนทนา แม้นักศึกษาเตรียมคิดหัวข้อและเนื้อหาที่จะสนทนาไว้ล่วงหน้า แต่นักศึกษาส่วนใหญ่ยังพบปัญหาการเลือกหัวข้อสนทนา ไม่รู้ว่าจะคุยเรื่องอะไรอย่างไรก็ดี เมื่อเปรียบเทียบกับผลสำรวจเมื่อเริ่มโครงการพบว่าปัญหานี้ลดลง ซึ่งสอดคล้องกับการเตรียมตัวก่อนการสนทนาในด้านหัวข้อสนทนาและเนื้อหาที่เกี่ยวข้องของนักศึกษา

ปัญหาด้านโปรแกรม อุปกรณ์ ระบบ เมื่อเปรียบเทียบกับผลสำรวจเมื่อเริ่มโครงการ นักศึกษาพบปัญหาเพิ่มขึ้น โดยปัญหาหลักคงเป็นปัญหา ระบบไม่เสถียรมากที่สุด ถัดมาคือ ความเหลื่อมของเวลาทางเสียงและภาพตามลำดับ

5.4 ความคิดเห็นของนักศึกษาหลังสนทนากับนักศึกษาชาวญี่ปุ่น

คำถามเป็นคำถามปลายเปิด นักศึกษาราวร้อยละ 95 แสดงความเห็นในด้านบวก เช่น รู้สึกสนุก ได้แลกเปลี่ยนความคิดวัฒนธรรม มีแรงจูงใจในการพัฒนาทักษะภาษาญี่ปุ่น ได้ฝึกทักษะนอกชั้นเรียน ได้เรียนรู้คำศัพท์ใหม่

แม้นักศึกษาไม่แน่ใจว่าความสามารถด้านการฟังพูดของตนพัฒนาขึ้นหรือไม่ เพียงใด แต่การที่นักศึกษาส่วนใหญ่รู้สึกสนุก มีแรงจูงใจในการพัฒนาทักษะภาษาญี่ปุ่น มีแรงจูงใจในการเรียนรู้ ย่อมเป็นปัจจัยที่ดีในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาต่อไป

ตาราง 5 ความคิดเห็นของนักศึกษาหลังสนทนากับนักศึกษาชาวญี่ปุ่น

หลังสนทนากับนักศึกษาชาวญี่ปุ่น นักศึกษารู้สึกอย่างไร	ร้อยละ
สนุก	30.95
มีแรงจูงใจในการพัฒนาทักษะภาษาญี่ปุ่น อยากเก่งภาษาญี่ปุ่น	16.67
ได้แลกเปลี่ยนความคิด วัฒนธรรม	14.29
มีประโยชน์ ได้ฝึกทักษะ พัฒนาภาษาญี่ปุ่นนอกห้องเรียน ได้รู้ศัพท์ใหม่	14.29
อยากคุยต่อ	9.52
มั่นใจ กล้าพูดภาษาญี่ปุ่นมากขึ้น	4.76
เข้าใจวัฒนธรรม สังคมและคนญี่ปุ่นมากขึ้น	4.76
ไม่ระบุ	4.76
รวม	**100.00**

5.5 ความเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถภาษาญี่ปุ่นของตน

คำถามเป็นคำถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับในภาพรวม นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่แน่ใจว่าทักษะการพูดภาษาญี่ปุ่นของตนพัฒนาขึ้น

เมื่อพิจารณารายข้อพบว่านักศึกษาร้อยละ 46 ไม่แน่ใจว่าตนพูดภาษาญี่ปุ่นคล่องขึ้น นักศึกษาร้อยละ 42 ไม่แน่ใจว่าตนพูดภาษาญี่ปุ่นถูกต้องขึ้น นักศึกษาร้อยละ 32 ไม่คิดและไม่แน่ใจว่าตนพูดภาษาญี่ปุ่นโดยไม่ต้องคิดเป็นภาษาไทยก่อน ขณะที่นักศึกษาร้อยละ 46 คิดว่าตนสามารถพูดภาษาญี่ปุ่นได้ยาวขึ้น

ด้านการฟัง นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่แน่ใจว่าทักษะการฟังภาษาญี่ปุ่นของตนดีขึ้น ค่าเฉลี่ยที่ 3.07

การที่นักศึกษาไม่แน่ใจว่าทักษะการฟังพูดของตนพัฒนาขึ้น อาจเนื่องมาจากการที่นักศึกษาราวร้อยละ 90 สนทนากับนักศึกษาชาวญี่ปุ่นต่ำกว่าจำนวนครั้งที่โครงการกำหนด ทำให้ไม่เห็นการพัฒนาเท่าที่ควร นอกจากนี้จากการพูดคุยกับนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ ทำให้เห็นได้ว่านักศึกษาชาวไทยยังไม่คุ้นกับการประเมินตนเอง นักศึกษาส่วนใหญ่มีแนวโน้มประเมินความสามารถของตนต่ำกว่าที่เป็นจริง

ตาราง 6 ความเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถภาษาญี่ปุ่นของตน

ความสามารถของตนพัฒนาขึ้น	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	รวม
พูดภาษาญี่ปุ่นคล่องขึ้น ค่าเฉลี่ย 3.07	7.14	14.29	46.43	28.57	3.57	100.00
พูดภาษาญี่ปุ่นถูกต้องขึ้น ค่าเฉลี่ย 2.75	7.14	32.14	42.86	14.29	3.57	100.00
พูดภาษาญี่ปุ่นยาวขึ้น ค่าเฉลี่ย 3.11	10.71	14.29	28.57	46.43	0.00	100.00
พูดภาษาญี่ปุ่นโดยไม่ต้องคิดเป็นภาษาไทยก่อน ค่าเฉลี่ย 2.75	10.71	32.14	32.14	21.43	3.57	100.00
ทักษะการฟังดีขึ้น ค่าเฉลี่ย 3.07	3.60	17.90	50.00	25.00	3.60	100.00

* **หมายเหตุ** คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ระดับดีมาก
คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ระดับดี
คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ระดับพอใช้
คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ระดับต้องปรับปรุง

5.6 ความคิดเห็นต่อโครงการและข้อเสนอแนะสำหรับนักศึกษาที่อยากจะเข้าร่วมโครงการนี้

คำถามเป็นคำถามปลายเปิด เพื่อทราบข้อดีและข้อควรปรับปรุงของโครงการนี้

ในภาพรวมของการจัดโครงการ นักศึกษาร้อยละ 43 ไม่มีข้อเสนอแนะ เห็นว่าโครงการนี้ดี แนะนำนักศึกษาคนอื่นให้เข้าร่วม

นักศึกษามีข้อเสนอแนะด้านการเตรียมตัวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 23 และมีข้อเสนอแนะด้านช่วงเวลา การบริหารเวลาคิดเป็นร้อยละ 13.33

ตาราง 7 ความคิดเห็นต่อโครงการและข้อเสนอแนะสำหรับนักศึกษาที่อยากจะเข้าร่วมโครงการนี้

	ข้อเสนอแนะ	ร้อยละ
ภาพรวม (43.34)	ไม่มีข้อเสนอแนะ	26.67
	ดีสำหรับการแลกเปลี่ยนมีเพื่อนใหม่	10.00
	แนะนำให้เข้าร่วม	6.67
การเตรียมตัว (23.33)	ควรเรียนวิชาฟังพูดภาษาญี่ปุ่น 1 ก่อน	3.33
	เตรียมหาหัวข้อ เตรียมศัพท์	16.67
	ตรวจสอบอุปกรณ์ไอที	3.33
ช่วงเวลาการบริหารเวลา (13.33)	จัดการเวลาให้ดี	3.33
	อย่าผิดนัด อย่าขาดการติดต่อ	6.67
	พยายามคุยให้ได้ตามกำหนด	3.33
อุปกรณ์ (9.99)	ไม่ควรใช้ไวไฟของหอพัก*	3.33
	ไม่ควรใช้โทรศัพท์มือถือวีดีโอคอลเพราะทำให้หาศัพท์ไม่สะดวก	3.33
	หาช่องทางติดต่ออื่นไว้ด้วย	3.33
อื่นๆ	(เช่น อย่ากลัวที่จะคุย หากไม่เข้าใจก็ให้ถามเพื่อนชาวญี่ปุ่นทันที)	9.99
รวม		**100.00**

* **หมายเหตุ** นักศึกษาส่วนใหญ่อยู่หอพักซึ่งระบบการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตของแต่ละหอพักค่อนข้างช้า ส่งผลต่อการเชื่อมต่อระบบสไกป์

6. อภิปรายผล

นักศึกษาส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นในแง่บวกว่าการสนทนาภาษาญี่ปุ่นกับนักศึกษาชาวญี่ปุ่นผ่านโปรแกรมสไกป์มีประโยชน์ต่อการฝึกฝนทักษะการฟังพูดภาษาญี่ปุ่น นักศึกษารู้สึกสนุก มีแรงจูงใจในการพัฒนาภาษาญี่ปุ่นของตน ได้แลกเปลี่ยนความคิด ได้เข้าใจวัฒนธรรม สังคมและชาวญี่ปุ่นมากขึ้น กล่าวได้ว่าการสนทนาผ่านสไกป์ช่วยสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาภาษาญี่ปุ่นและช่วยให้เข้าใจซึ่งกันและกันมากขึ้น ซึ่งส่งผลด้านบวกต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษา

แม้จะพบปัญหานักศึกษามากกว่าร้อยละ 90 ไม่สามารถสนทนาได้ครบตามจำนวนชั่วโมงและจำนวนครั้งที่กำหนด ซึ่งสาเหตุหลัก คือ เวลาว่างของนักศึกษาไม่ตรงกัน เนื่องจากในสภาพความเป็นจริงนักศึกษาชาวไทยมีเรื่องเรียนเป็นหลักเพียงอย่างเดียว ในขณะที่นักศึกษาชาวญี่ปุ่นโดยส่วนใหญ่เมื่อมีเวลาว่างจากการเรียนก็จะทำงานพิเศษหรือเข้าร่วมกิจกรรมชมรม ทำให้เหลือเวลาว่างน้อย และเมื่อนักศึกษาชาวไทยทราบดังนั้น ก็รู้สึกเกรงใจที่จะนัดเวลาเพื่อสนทนากัน นอกจากนี้ อาจมีสาเหตุจากความเหลื่อมของเวลาซึ่งเวลาของประเทศญี่ปุ่นเร็วกว่าประเทศไทย 2 ชั่วโมง ปัญหาการนัดเวลาสนทนานี้ส่งผลให้นักศึกษาบางคนเว้นช่วงเวลานานจนขาดการติดต่อกันไป อย่างไรก็ดี นักศึกษาบางคนแก้ปัญหาด้วยการนัดสนทนาสัปดาห์ละครั้ง หรือสองสัปดาห์ต่อครั้งแทน

บางคนเปลี่ยนไปใช้โปรแกรมสนทนาแบบไม่เห็นหน้า หรือโปรแกรมอื่นแทน เช่น ไลน์ หรือ เฟซบุ๊ก

ก่อนเริ่มสนทนานักศึกษาส่วนใหญ่เตรียมคิดหัวข้อที่จะสนทนาและเนื้อหาที่เกี่ยวข้องหัวข้อสนทนาหลักคงเป็นเรื่องใกล้ตัว โดยเป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน ชีวิตในมหาวิทยาลัยกล่าวได้ว่าการเข้าร่วมกิจกรรมนี้เป็นโอกาสดีที่นักศึกษาจะได้ฝึกการวางแผนการเรียนรู้ซึ่งเป็นกลยุทธ์อภิปริชาน (metacognitive strategies) แต่แม้ว่าจะเตรียมคิดหัวข้อและเนื้อหาไว้ล่วงหน้าก็ตาม ในการสนทนาจริง นักศึกษายังคงประสบปัญหาไม่รู้จะพูดคุยเรื่องอะไรดี การที่นักศึกษาประสบปัญหาเช่นนี้ทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้ว่าแม้บางครั้งจะเตรียมหัวข้อที่จะสนทนาล่วงหน้าดังที่มักฝึกฝนในวิชาการฟังพูดในชั้นเรียน แต่ในการสนทนาจริงจำต้องปรับตามบริบทและคู่สนทนา การที่นักศึกษาได้ตระหนักถึงปัญหาและเรียนรู้ในการแก้ไขปัญหาให้สามารถสนทนาต่อไปได้เป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาตนและการเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษนี้

แม้หัวข้อการสนทนาส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิตประจำวันซึ่งเป็นหัวข้อที่นักศึกษาได้ฝึกฝนในชั้นเรียนการฟังพูดเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน เรื่องราวใกล้ตัว แต่นักศึกษายังคงพบปัญหาด้านภาษาโดยเฉพาะคำศัพท์ อย่างไรก็ดี นักศึกษาได้เรียนรู้คำศัพท์ใหม่เพิ่มขึ้นผ่านการสนทนา การเพิ่มพูนคำศัพท์ในสภาพแวดล้อมการเรียนภาษาญี่ปุ่นนอกประเทศญี่ปุ่นนั้นเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เนื่องจากในชั้นเรียนมีเวลาจำกัด และนอกชั้นเรียนนักศึกษามีโอกาสไม่มากนักในการสัมผัสภาษาญี่ปุ่นที่เป็นธรรมชาติ ดังนั้นการที่นักศึกษาได้เรียนรู้ศัพท์ใหม่และวิธีการใช้ศัพท์เพิ่มจากการสนทนากับนักศึกษาชาวญี่ปุ่นในโครงการนี้ทำให้คลังศัพท์ของนักศึกษาเพิ่มพูนซึ่งส่งเสริมการเรียนรู้ในชั้นเรียนและการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาต่อไป

สำหรับการประเมินตนเองด้านความสามารถการฟังพูดภาษาญี่ปุ่น เมื่อเริ่มโครงการนักศึกษาส่วนใหญ่ประเมินความสามารถด้านการฟังและความสามารถในการพูดของตนเองอยู่ในระดับ “ปานกลาง” นักศึกษาจึงประสงค์เข้าร่วมโครงการโดยตั้งเป้าหมายว่าอยากพูดภาษาญี่ปุ่นเก่งขึ้น และคาดหวังว่าความสามารถด้านการพูดของตนจะพัฒนาหลังสิ้นสุดโครงการ อย่างไรก็ดี เมื่อสิ้นสุดโครงการนักศึกษายังคงคิดว่าความสามารถด้านการพูดไม่พัฒนาอย่างเห็นได้ชัดตามที่คาดหวัง เนื่องจากนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่สามารถสนทนาได้ครบตามจำนวนครั้งที่กำหนด สำหรับนักศึกษาที่สามารถสนทนากับนักศึกษาชาวญี่ปุ่นได้ในจำนวนครั้งที่มากขึ้นให้ความคิดเห็นว่าตนเองสามารถพูดภาษาญี่ปุ่นได้ยาวขึ้นและคิดว่าทักษะการฟังของตนพัฒนาขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาเรื่องการฟังไม่ทัน ไม่คุ้นกับสำเนียงและความเร็วในการพูดของอีกฝ่ายลดลงและหมดไปเมื่อสิ้นสุดโครงการ แสดงให้เห็นว่าการสนทนาผ่านสไกป์นี้ทำให้นักศึกษาคุ้นชินกับสำเนียงและระดับความเร็วในการพูดที่เป็นธรรมชาติของชาวญี่ปุ่น ส่งผลให้ทักษะการฟังของนักศึกษาพัฒนาขึ้นซึ่งทักษะการฟังถือเป็นพื้นฐานในการพัฒนาทักษะการพูดของนักศึกษาต่อไป

7. สรุปผลและข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาสรุปได้ว่านักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการคิดว่าโครงการนี้เป็นประโยชน์ การสนทนากับนักศึกษาชาวญี่ปุ่นวิชาเอกภาษาไทยผ่านโปรแกรมสไกป์สามารถช่วยสร้างทัศนคติที่ดีและแรงจูงใจในการพัฒนาทักษะด้านการฟังพูดภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษาชาวไทย แม้ว่านักศึกษาประเมินตนเองว่าไม่แน่ใจว่าความสามารถด้านการพูดของตนพัฒนาขึ้นอย่างไรก็ดีพบว่า ความสามารถด้านการฟังพัฒนาขึ้น เกี่ยวกับประเด็นการประเมินตนเอง นักศึกษาชาวไทยไม่คุ้นชินกับการประเมินตนเอง อันส่งผลทำให้

นักศึกษาประเมินความสามารถของตนเองในระดับต่ำกว่าความเป็นจริง คณะผู้วิจัยจะทำการปรับปรุงวิธีการประเมินทักษะการฟังพูดของนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ นอกจากการให้นักศึกษาประเมินตนเอง ควรเพิ่มเติมวิธีการประเมินความสามารถของนักศึกษาก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การใช้แบบทดสอบ หรือการนำบทสนทนาของนักศึกษามาวิเคราะห์เพื่อศึกษาการใช้ภาษาและกลยุทธ์การสื่อสารที่นักศึกษานำไปใช้ในการสนทนา การให้นักศึกษาจดบันทึกเรื่องราวการสนทนารวมถึงปัญหาที่พบ

นอกจากนี้ยังสรุปได้ว่าการที่นักศึกษาได้พูดคุยกับนักศึกษาญี่ปุ่นซึ่งอยู่ในวัยเดียวกันและเรียนภาษาไทยเป็นวิชาเอกช่วยสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาภาษาญี่ปุ่นของตัวนักศึกษาเอง นักศึกษาได้เรียนรู้คำศัพท์ใหม่นอกชั้นเรียน ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเจ้าของภาษา การสนทนากับเจ้าของภาษาเป็นการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมจึงจำเป็นต้องมีความสามารถด้านภาษาและความรู้ความเข้าใจสังคมวัฒนธรรมของผู้ที่ใช้ภาษานั้นด้วย มิฉะนั้นอาจส่งผลให้การสื่อสารแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไม่ราบรื่น ดังที่พบว่าแม้เป็นผู้เรียนที่มีความสามารถภาษาญี่ปุ่นระดับสูง แต่ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวจีนมักใช้สำนวนคำสั่งภาษาญี่ปุ่นเนื่องจากยังขาดความเข้าใจวัฒนธรรมญี่ปุ่นอย่างถ่องแท้ (サウクエン・ファン, 2010) การฝึกฝนผ่านสไกป์ช่วยให้นักศึกษาได้สัมผัสกับการใช้ภาษาญี่ปุ่นในสถานการณ์จริง ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น วัฒนธรรม ทำให้เข้าใจซึ่งกันและกันมากขึ้น อันจะนำไปสู่การเข้าใจภาษาสังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่นอย่างลึกซึ้ง

เกี่ยวกับเรื่องการนัดเวลาและช่องทางการสนทนา มีข้อคิดเห็นจากนักศึกษาบางส่วนว่าควรปรับเรื่องการจับคู่สนทนาโดยเลือกจากคนที่มีเวลาว่างตรงกัน การขยายช่วงเวลา รวมถึงช่องทางติดต่ออื่นโดยจัดให้มีการสนทนาแบบไม่เห็นหน้าผ่านช่องทางอื่น เช่น โปรแกรมไลน์ หรือเฟซบุ๊ก เพื่อสร้างความคุ้นเคยสักระยะก่อน แล้วจึงเปลี่ยนเป็นการสนทนาแบบเห็นหน้าผ่านโปรแกรมสไกป์เพื่ออำนวยความสะดวกและเพิ่มทางเลือกแก่นักศึกษานอกจากนี้ จากปัญหาเวลาว่างไม่ตรงกัน ทำให้สนทนาได้ไม่ครบตามจำนวนครั้งที่กำหนด การสร้างข้อตกลงอย่างเคร่งครัดกับทั้งสองฝ่ายก่อนการเข้าร่วมโครงการ การให้นักศึกษาทั้งสองฝ่ายสร้างความคุ้นเคย เพื่อลดความเกรงใจซึ่งกันและกัน เป็นสิ่งที่คณะผู้วิจัยจะนำไปพิจารณาปรับปรุงโครงการในครั้งต่อไป

บรรณานุกรม

Jaya, R. (2008). Skype Voice Chat a Tool for Teaching Oral Communication. *Language in India, 8,* 40-45.

Levy, M. (2009). Technologies in Use for Second Language Learning. *The Modern Language Journal, 93,* 769-782.

Rao, P. (2007). Skype as a Language-learning tool. The GW Hatchet. *Retrieved February 16,* 2017, from https://www.gwhatchet.com/2007/01/29/skype-as-a-language-learning-tool/

Taillefer, L. and Luna, R.M. (2014). Developing Oral Skills through Skype: A Language Project Analysis. *Procedia - Social and Behavioral Sciences,* 141, 260-264. 4th World Conference on Learning Teaching and Educational Leadership (WCLTA-2013). Retrieved February 16, 2017, from http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042814034697

岩本穣志、坂井芳江.(2013).「ネイティブスピーカーと長く手に話すために何が必要かー日本語の会話能力向上を目的とした交流授業での学生の記録からー」『ポリグロシア』25、117-130.

加藤冨美江、森千加香、スプリングライアン.(2015).「会話能力向上のためのスカイプ利用の有効性」『第26回第二言語習得研究会(JASLA)全国大会』、28-33.

倉八順子.(2006).「第二言語習得に関わる不安と動機付け」縫部義憲(監修)迫田久美子編著『講座・日本語教育学　第三巻　言語学習の心理』(77-94).スリーエーネットワーク.

小林明子.(2008).「日本語学習者のコミュニケーション意欲と学習動機の関連」『広島大学大学院　教育学研究科紀要』57、245-253.

サウクエン・ファン.(2010).「異文化接触―接触場面と言語」中島平三(監修)『シリーズ　朝倉＜言語の可能性＞8　言語と社会・教育』(75-99).朝倉書店.

深川美帆、鶴町佳子、川上ゆか、岡本さや子.(2015).「初級日本語クラスにおける日本人学生との『話す活動』について」『金沢大学留学生センター紀要』18、25-43.

升岡香代子.(2016).「活動型授業「自分史スピーチ」の学習動機付けへの有効性―二つの学習者グループを比較して―」『日本語教育研究』62、118-133.

ผกาทิพย์ สกุลครู, พัชราพร แก้วกฤษฎางค์. (2556). วิเคราะห์เนื้อหาความรู้ภาษาญี่ปุ่นในหลักสูตรวิชาเอกภาษาญี่ปุ่นมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: เพื่อมุ่งสู่มาตรฐานสากล. *วารสารภาษาและวัฒนธรรมญี่ปุ่น, 1*(1), 27-52.

สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2558). *รายงานผลการสำรวจบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น ปีการศึกษา 2557.*

สำนักงานสถิติแห่งชาติกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2558). *สรุปผลที่สำคัญ สำรวจการมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2558.* สำนักงานสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ. สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2560 จาก http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/files/icthh58